

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
5981-20

meddelad i Stockholm den 4 januari 2022

KLAGANDE

AA

Ombud: Advokat Johanna Wennberg
Advokaterna i Väst KB
Fabriksgatan 7
412 50 Göteborg

MOTPARTER

1. Skatteverket
171 94 Solna

2. BB

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 9 oktober 2020 i mål nr 3388-20

SAKEN

Folkbokföring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och förklarar att CC ska vara folkbokförd på samma fastighet som AA.

Dok.Id 257727

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag–fredag
09:00–12:00
13:00–16:00

BAKGRUND

1. En person ska folkbokföras på den fastighet där han eller hon är bosatt. Den som är bosatt på fler än en fastighet, t.ex. ett barn som efter föräldrarnas separation bor hos båda föräldrarna, ska folkbokföras på den fastighet där han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist.
2. AA och BB är föräldrar till CC, född 2009. Efter att paret skilde sig bodde BB kvar i den bostad där familjen tidigare hade bott tillsammans (i det följande benämnd ursprungsbostaden). CC fortsatte att vara folkbokförd på den adressen.
3. Göteborgs tingsrätt beslutade i januari 2018 att föräldrarna även fortsättningsvis ska ha gemensam vårdnad om CC men att hon ska ha sitt stadigvarande boende hos AA, dvs. att han ska vara s.k. boendeförälder. Domstolen beslutade vidare om umgänge mellan CC och BB som innebär att dottern liksom tidigare i praktiken ska bo halva tiden hos vardera föräldern. Som skäl för beslutet att CC ska ha sitt stadigvarande boende hos AA angavs att han framstår som den allmänt mest ordningsamme av föräldrarna, t.ex. när det gäller dotterns skolgång och läkarbesök.
4. AA lämnade därefter in en anmälan om flyttning för CC. Skatteverket avvisade anmälan eftersom BB inte hade samtyckt till ändringen av dotterns folkbokföring. Därefter påbörjade Skatteverket en utredning av var CC ska vara folkbokförd.
5. Skatteverket beslutade i september 2018 att inte ändra folkbokföringen för CC. Som skäl för beslutet angavs att hon vistas lika mycket hos båda föräldrarna och då BB bor kvar i ursprungsbostaden ska dottern vara folkbokförd på hennes adress.

DOM

Mål nr
5981-20

6. AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Göteborg som avslog överklagandet med följande motivering. CC har sin faktiska dygnsvila i lika stor utsträckning hos båda föräldrarna. Eftersom BB bor kvar i ursprungsbostaden ska dottern som utgångspunkt vara folkbokförd på samma adress som hon. Att CC enligt tingsrättens dom ska ha sitt stadigvarande boende hos AA kan inte i sig läggas till grund för att hon ska vara folkbokförd på hans adress.
7. Kammarrätten i Göteborg avslog AA:s överklagande dit. Som skäl angavs följande. En dom som reglerar vårdnad, boende och umgänge kan få betydelse vid utredningen av var barnet faktiskt vistas om föräldrarna har lämnat motstridiga uppgifter om detta. I det här fallet har det inte kommit fram annat än att föräldrarna är överens om att dottern vistas halva tiden hos dem vardera. Tingsrättens dom saknar därför betydelse för bedömningen av var dottern har sin egentliga hemvist. CC ska därmed anses ha sin egentliga hemvist i ursprungsbostaden och hennes folkbokföring ska inte ändras.

YRKANDEN M.M.

8. AA yrkar att CC ska folkbokföras på hans adress.
9. *Skatteverket* och *BB* anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

10. Frågan i målet är vilken betydelse en dom där det bestäms att en av föräldrarna ska vara boendeförälder har vid bedömningen av var ett barn ska vara folkbokfört.

Rättslig reglering m.m.

11. Av 6 § första stycket folkbokföringslagen (1991:481) framgår att en person ska folkbokföras på den fastighet där han eller hon är att anse som bosatt.
12. Enligt 7 § första stycket anses en person vara bosatt på den fastighet där han eller hon regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila. Den som därigenom kan anses vara bosatt på fler än en fastighet anses vara bosatt på den fastighet där han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist.
13. I 7 § andra stycket anges att en person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet där han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.
14. Om ett barn står under vårdnad av två vårdnadshavare som inte bor tillsammans och barnet under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan i ungefär samma omfattning hos var och en av dem, får barnet enligt 7 a § folkbokföras hos den av vårdnadshavarna som de båda kommer överens om.
15. Enligt 6 kap. 14 a § första stycket föräldrabalken får rätten, om ett barn står under vårdnad av båda föräldrarna, på talan av en av dem eller båda besluta vem av föräldrarna barnet ska bo tillsammans med. Enligt 15 § första stycket ska barnet ha rätt till umgänge med en förälder som det inte bor tillsammans med.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

16. Av 6 och 7 §§ folkbokföringslagen framgår att en person ska folkbokföras där han eller hon är bosatt och att det för att någon ska anses vara bosatt på en viss fastighet är tillräckligt att vederbörande tillbringar dygnsvilan där i genomsnitt en gång i veckan. Barn som har föräldrar som inte bor tillsammans kommer därför många

DOM

Mål nr
5981-20

gångar att ha dubbel bosättning, dvs. anses vara bosatta hos båda föräldrarna trots att dessa bor på olika adresser. Barnets folkbokföring ska då avgöras utifrån var det med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist.

17. Vid avgörandet av var någon ska vara folkbokförd ska vidare beaktas att uppgifterna i folkbokföringen ska präglas av stabilitet (jfr RÅ 1997 ref. 8 och HFD 2019 ref. 9). Det innebär att det vid bedömningen av var en person med dubbel bosättning har sin egentliga hemvist finns en presumtion för att den gällande folkbokföringen ska bestå. Ett barn som efter föräldrarnas separation anses vara bosatt på två olika adresser, och som före separationen var bosatt och folkbokfört på den ena av dessa adresser, ska således som utgångspunkt fortsätta att vara folkbokfört där. Först om boendeförhållandena och övriga omständigheter mer tydligt talar för att barnet efter separationen har fått sin egentliga hemvist på den andra adressen är det motiverat att folkbokföringen ändras. Så kan exempelvis vara fallet om barnet till klart övervägande del tillbringar sin dygnsvila hos den förälder som har flyttat till en ny bostad.
18. Om barnet däremot tillbringar dygnsvilan i ungefär lika stor omfattning hos var och en av föräldrarna så saknas som regel anledning att ändra barnets folkbokföring på grund av föräldrarnas separation, så länge en av föräldrarna bor kvar i familjens tidigare bostad. Det betyder att barnet i den situationen – om inte föräldrarna kommer överens om annat – som huvudregel kommer att fortsätta att vara folkbokfört tillsammans med den av föräldrarna som bor kvar där.
19. Som framgått är det emellertid inte enbart boendeförhållandena som ska beaktas vid bedömningen av var någon har sin egentliga hemvist, utan det ska göras en helhetsbedömning av samtliga omständigheter. Den fråga som nu ska avgöras är vilken betydelse det har vid den helhetsbedömningen att en domstol har beslutat att barnet ska ha sitt stadigvarande boende hos den förälder som har flyttat till en ny bostad, dvs. att den föräldern ska vara boendeförälder enligt 6 kap. 14 a § föräldrabalken.

DOM

Mål nr
5981-20

20. Bestämmelsen i 7 § första stycket folkbokföringslagen om vad som ska gälla vid dubbel bosättning fick sin nuvarande lydelse den 1 januari 2014. Av förarbetena framgår följande (prop. 2012/13:120 s. 94 f.). Ett barn ska i likhet med vuxna folkbokföras där det faktiskt vistas. För barn med dubbel bosättning bör det, eftersom samtliga omständigheter numera ska beaktas, finnas större möjlighet än tidigare att beakta domar och avtal som reglerar vårdnad, umgänge och boende vid bedömningen av var barnet får anses ha sin egentliga hemvist. Om någon av parterna ifrågasätter innehållet i domen eller avtalet i något avseende som har betydelse för beslutet om folkbokföring, torde dock domen eller avtalet inte ensamt kunna ligga till grund för bedömningen av barnets bosättning. Skatteverket måste då utreda barnets boende- och umgängesförhållanden vidare. Om en dom eller ett avtal i stället ger tydligt stöd i folkbokföringsfrågan utan att innehållet ifrågasätts bör det finnas utrymme för Skatteverket att inom ramen för den mer flexibla prövning som ska ske vid dubbel bosättning lägga domen eller avtalet till grund för bedömningen i bosättningsfrågan.
21. Det kan således konstateras att det även efter lagändringen är de faktiska boendeförhållandena som ska väga tyngst vid bedömningen av var ett barn med dubbel bosättning har sin egentliga hemvist. Ett beslut enligt 6 kap. 14 a § föräldrabalken om att den ena föräldern ska vara boendeförälder kan därmed inte leda till att barnet ska folkbokföras hos den föräldern, om det framgår att barnet i praktiken till klart övervägande del bor hos den andra föräldern.
22. I ett fall som det nu aktuella, där tingsrätten har bestämt att barnet ska bo halva tiden hos vardera föräldern och det är ostridigt att så också sker i praktiken, bör dock beslutet om vilken av föräldrarna som ska vara boendeförälder vara en viktig omständighet att beakta när barnets egentliga hemvist ska fastställas. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens bedömning väger denna omständighet tyngre än de stabilitetshänsyn som motiverar att ett barn som bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna som huvudregel ska fortsätta att vara folkbokfört på samma adress som före föräldrarnas separation. Domstolen beaktar därvid att dessa stabilitetshänsyn inte har hindrat att barnets folkbokföring i denna situation

DOM

Mål nr
5981-20

numera, till skillnad från vad som gällde tidigare, kan ändras om föräldrarna är överens om det (se 7 a § folkbokföringslagen och jfr RÅ 1997 ref. 8).

23. Någon annan omständighet än att BB bor kvar i ursprungsbostaden har inte anförts till stöd för att CC, trots tingsrättens dom, ska fortsätta att vara folkbokförd hos henne. AA:s överklagande ska därför bifallas och CC folkbokföras på hans adress.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Kristina Ståhl, Thomas Bull, Ulrik von Essen och Marie Jönsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Birgitta Fors Almassidou.